

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України № 1210 від 30.08.2019 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66520. (дата звернення 29.03.2021 року).
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n8462>. (дата звернення 29.03.2021 року).

В. В. Мельник, студентка
Науковий керівник: **А. В. Пислиця**, к. е. н., доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ СПРАВЛЯННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ З ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ – ВИРОБНИКІВ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Акцизний податок є важливим фінансовим інструментом регулювання економічних та соціальних процесів у державі. Платниками акцизного податку є всі суб'єкти підприємницької діяльності, які виробляють або імпортують підакцизні товари, а також фізичні особи, котрі ввозять підакцизну продукцію на митну територію України. Перелік підакцизних товарів в Україні, як і в більшості країн світу, включає тютюнову продукцію.

Відповідно до вітчизняного Єдиного державного реєстру виробників тютюнових виробів станом на 05.03.2021 р. ліцензія на виробництво тютюнових виробів наявна у 32 компаній, 7 з яких є представниками Реєстру великих платників податків (ВПП) 2021 р. [1; 2]. Незважаючи на низьку питому вагу тютюнових компаній у Реєстрі ВПП, а саме менше 1 %, надходження від суб'єктів господарювання тютюнової галузі є досить важливими у формуванні податкових надходжень України. Рейтинг ТОП-100 найбільших компаній України за сумою сплати податкових платежів за 2019 р. налічує 5 виробників тютюнових виробів, що сумарно здійснили податкових платежів на суму 38 267 469,36 тис. грн, у тому числі 30 866 788,18 тис. грн акцизного податку [3].

В Україні процес адміністрування акцизного податку є складним і часто незрозумілим для платника, що зумовлено специ-

фікою функціонування підакцизних товарів на ринку, змінами ставок на підакцизні товари, а також рівнем ефективності державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Однією з основних проблем акцизного податку є прискорений графік збільшення ставок даного податку. Зростання ставок акцизного податку на високорентабельні товари у країнах, що набули членства в ЄС, здійснювалося упродовж достатнього періоду часу, а саме 12–15 років, у той час як Україна має досягнути мінімального рівня ставок ЄС за 7 років відповідно до Закону України № 2245-VIII від 07.12.2017.

Найбільшого зростання відчули саме ставки акцизного податку на тютюнові вироби. Це призвело до збільшення нелегального ринку тютюнових виробів, що насамперед завдає значних втрат дохідній частині бюджету.

Зважаючи на вагомі напрацювання провідних науковців і економістів, концептуальними напрямками вдосконалення акцизного податку з урахуванням досвіду ЄС та інших країн, мають бути наступні дії:

1. Запровадження єдиної автоматизованої електронної системи моніторингу та контролю за виробництвом, обігом і аутентифікацією тютюнових товарів, що дозволить підвищити ефективність державного контролю [4, с. 87–101].

Україна потребує сучасних інструментів протидії нелегальному обігу підакцизних товарів, одним з яких і є система виявлення і відстеження тютюнових виробів (Система T&T). Основні користувачі даних вітчизняної системи T&T зможуть відстежувати ланцюг постачання продукції від виробництва до роздрібного пункту продажу кінцевому споживачу. У свою чергу виробники/імпортери зможуть відстежувати продукцію власних брендів, а споживачі – перевіряти її аутентичність.

Науковці інституту фіскальної політики детально проаналізували системи T&T країн світу і прийшли до висновку, що вітчизняна система T&T має бути унікальною, інтегруватися в життя поступово і враховувати специфіку витрати на впровадження такої технології, співставленні з реальними втратами від нелегального ринку; вимоги міжнародних нормативних актів; можливість формування звітів такою системою та багато інших факторів [4, с. 87–101].

2. Забезпечення стабільності ставок податку протягом тривалого періоду (як мінімум 2 роки) [5, с. 48].

Український графік підвищення специфічної ставки і мінімального акцизного податкового зобов'язання для тютюнових виробів у 2019–2025 рр. на 20 % щороку є досить жорстким і не повинен переглядатися у бік збільшення ставки.

Ураховуючи європейський досвід та фінансово-економічне становище України, щодо акцизного податку перехідний період має передбачати більш плавне підвищення ставок та бути достатнім для уникнення негативних економічних явищ та зменшення надходжень до бюджету.

Безперечно, формування і реалізація ефективної політики акцизного оподаткування в Україні – це складне завдання, виконання якого потребує врахування багатьох факторів для впровадження ефективних податкових реформ. Проте Україна має на меті вступити до складу Євросоюзу, тому прозоре справляння та адміністрування бюджетоформуючих непрямих податків, одним з яких є акцизний податок має важливе значення.

Список використаних джерел

1. Єдиний державний реєстр виробників тютюнових виробів. URL: <https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/reestri/151988.html>.
2. Реєстр великих платників податків на 2021 рік. URL: <https://officevp.tax.gov.ua/>
3. Рейтинг ТОП-100 найбільших компаній України за сумою сплати податкових платежів за 2019 р. URL: <https://rating.zone/wp-content/uploads/2020/02/top-100.pdf>.
4. Модернізація системи контролю за обігом тютюнових виробів / Новицька Н. В., Хлебнікова І. І., Коротун В. І., Кошук Т. В. та ін. / за заг. ред. Новицької Н. В. Ірпінь – Хмельницький, 2020. 120 с.
5. Діалектика реформування акцизного оподаткування тютюнових виробів в Україні: євроінтеграційний аспект / за заг. ред. В. І. Коротуна. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 100 с.

Т. В. Олексієнко,
*судовий експерт відділу економічних досліджень
Полтавський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України
м. Полтава, Україна*

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА ЯК ОБ'ЄКТ СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Оскарження податкового повідомлення-рішення за результатами податкової перевірки щодо формування та вчасної реєстрації